

INTERNATIONAL JOURNAL OF
EDUCATION, PSYCHOLOGY
AND COUNSELLING
(IJEPC)

www.ijepec.com

KEBERKESANAN PENGAJIAN AL-QURAN SECARA ATAS
TALIAN: KAJIAN DALAM KALANGAN PELAJAR OUM
KELANTAN

*EFFECTIVENESS OF AL-QURAN STUDY ONLINE: A STUDY AMONG OUM
KELANTAN STUDENTS*

Ahmad Mujahideen Haji Yusoff ^{1*}

¹ Jabatan Usuluddin, Kolej Universiti Islam Antarabangsa Sultan Ismail Petra (KIAS), Kelantan, Malaysia.

Email: amy_mujahid@yahoo.co.in

* Corresponding Author

Article Info:

Article history:

Received date: 12.04.2022

Revised date: 12.05.2022

Accepted date: 22.05.2022

Published date: 15.06.2022

To cite this document:

Haji Yusoff, A. M. (2022). Keberkesanan Pengajian Al-Quran Secara Atas Talian: Kajian Dalam Kalangan Pelajar OUM Kelantan. *International Journal of Education, Psychology and Counseling*, 7 (46), 75-84.

DOI: 10.35631/IJEPC.746007

This work is licensed under [CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Abstrak:

Dunia hari ini sedang berhadapan dengan pandemik Covid-19. Situasi Covid-19 telah menjejaskan pelbagai aspek kehidupan manusia termasuk aktiviti pengajian al-Quran yang mesti dilaksanakan secara atas talian. OUM Kelantan telah melaksanakan proses PdP secara atas talian kepada para pelajarnya termasuklah pelajar-pelajar yang mengikuti program Ijazah Sarjana Muda Pengajian Islam yang terlibat dengan subjek Pengajian al-Quran. Maka, tujuan kajian ini dilakukan bagi mengetahui keberkesanan Pengajian al-Quran secara atas talian bagi pelajar OUM Kelantan kerana sebelum ini proses PdP dilaksanakan secara bersemuka. Kaedah soal selidik secara deskriptif telah digunakan dalam kajian kuantitatif ini bagi memperoleh data yang dikehendaki. Dalam kajian ini, seramai 50 orang pelajar OUM Kelantan dari Pusat Pembelajaran Kota Bharu yang mengikuti program Ijazah Sarjana Muda Pengajian Islam yang diwajibkan mengambil subjek Pengajian al-Quran terlibat sebagai responden kajian. Item soalan bagi kajian ini dikira berdasarkan skor skala Likert. Perisian Statistical Package for Social Sciences (SPSS) versi 21.0 digunakan bagi menganalisis data dan dipersembahkan secara deskriptif dalam bentuk graf serta jadual yang merangkumi frekuensi, peratusan dan min. Dapatan kajian memperlihatkan keberkesanan Pengajian al-Quran secara atas talian mencapai purata min 3.72. Secara umumnya, dapatan analisis mendapati responden telah menyatakan pandangan yang baik kepada skop yang dikaji dengan purata min pada tahap tinggi. Kajian ini dapat membantu memberikan gambaran keseluruhan tentang Pengajian al-Quran secara atas talian dan kecekapan yang berkaitan dengannya serta menentukan keberkesanan pengajian dengan kaedah ini.

Kata Kunci:

Keberkesanan, Al-Quran, Atas Talian, OUM

Abstract:

The world today is facing a Covid-19 pandemic. The Covid-19 situation has affected various aspects of human life including Quranic study activities that must be conducted online. OUM Kelantan has implemented the PdP process online for its students, including students who follow the Bachelor of Islamic Studies program involved in the subject of Quranic Study. Therefore, the purpose of this study was to find out the effectiveness of online Quran Study for OUM Kelantan students because before this the PdP process was implemented face to face. Descriptive questionnaire method was used in this quantitative study to obtain the desired data. In this study, a total of 50 OUM Kelantan students from Kota Bharu Learning Center who followed the Bachelor of Islamic Studies program who are required to take the subject of Quranic Studies were involved as respondents of the study. Question items for this study were calculated based on Likert scale scores. Statistical Package for Social Sciences (SPSS) version 21.0 was used to analyze the data and presented descriptively in the form of graphs and tables that include frequency, percentage and mean. The findings of the study showed that the effectiveness of online Quran study reached an average mean of 3.72. In general, the findings of the analysis found that the respondents had expressed a good view of the scope of the study with a mean average at a high level. This study can help provide an overview of the study of the Quran online and the competencies associated with it as well as determine the effectiveness of study with this method.

Keywords:

Effectiveness, Quran, Online, OUM

Pendahuluan

Al-Quran adalah merupakan wahyu daripada Tuhan semesta alam. Ia diutuskan kepada Rasul Junjungan S.A.W. sebagai pegangan hidup serta panduan kepada semua. Allah S.W.T. berfirman dalam al-Quran sebagaimana dalam surah Ali Imran ayat 138:

هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ١٣٨

Maksudnya: “Inilah (al-Quran) suatu keterangan yang jelas untuk semua manusia dan menjadi petunjuk serta pelajaran bagi orang-orang yang bertakwa”.

Al-Quran merupakan salah sebuah kitab samawi yang telah diwahyukan oleh Allah S.W.T. kepada utusan pilihanNya. Terdapat kitab-kitab samawi yang telah diturunkan kepada para utusan pilihanNya. Nabi Daud A.S. diberikan kitab Zabur, Nabi Musa A.S. diberikan kitab Taurat, Nabi Isa A.S. diberikan kitab Injil dan Nabi Muhammad S.A.W. diberikan kitab al-Quran. Umat Islam diwajibkan membaca, memahami dan menghayati serta mengamalkan ajaran kitab suci agung ini yang menjadi keterangan dan pedoman dalam hidup seharian (Aksin, 2017). Semua ini didapati melalui proses pengajian al-Quran.

Sejak awal perkembangan serta penyebaran Islam di negara ini, aktiviti pengajian al-Quran telah bertapak serta menjadi amalan biasa dalam sistem pendidikan negara (Ahmad, 1997).

Menurut Mohd Aderi (2009), amalan mengajar al-Quran merupakan satu teknik pengajaran. Akan tetapi cara yang berkesan untuk mengajar al-Quran juga mempunyai kaitan dengan kreativiti guru dalam menyampaikan ilmu bukan sahaja dengan rancangan pengajaran yang ditulis dengan baik, bahkan berkaitan tentang bagaimana guru boleh berjaya meningkatkan kefahaman, bacaan dan pengekalan pelajar terhadap apa yang mereka pelajari daripada guru yang mengajar. Menurut Purwanto (1990) dan Mohd Aderi (2009), antara sebab pelajar hilang fokus semasa aktiviti PdP berlangsung ialah kaedah guru dalam mentafsir serta menggunakan medium yang menjemukan.

Walau bagaimanapun, proses pembelajaran dan pengajaran menghadapi keadaan yang tidak dijangka. Kerajaan Malaysia secara rasminya telah mengumumkan Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) yang terkandung dalam Akta Pencegahan dan Pengawalan Penyakit Berjangkit 1988 serta Akta Polis 1967. Pelaksanaan ini jelas mengubah keadaan kebiasaan. Disebabkan oleh pandemik Covid-19, masyarakat global hendaklah segera menukar kebiasaan serta cara hidup seharian mereka. Oleh itu, struktur pengajaran dan pembelajaran dalam bidang pendidikan turut terlibat. Virus ini boleh dielakkan daripada pendidik dan pelajar secara terus dengan mengaplikasikan kaedah PdP secara atas talian. Aktiviti PdP yang sebelumnya berlangsung secara bersemuka telah berubah ke alam maya bagi meneruskan kesinambungan aktiviti PdP. Bagi memastikan semua pelajar sentiasa dapat mengikuti pelajaran, semua pendidik telah menggunakan medium pilihan untuk mengikuti kelas secara atas talian. Apabila mereka cuba melaksanakan kaedah PdP melalui medium ini, banyak kekusaran yang timbul. Setengah pelajar tidak mampu dan memiliki telefon pintar atau peralatan seperti gajet, setengah yang lain tidak mempunyai data internet yang memadai keperluan dan setengah yang lain pula mengalami masalah dalam mengakses internet (Abdul Raof, 1993).

Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) melibatkan operasi pelbagai sektor turut terpengaruh dan diarahkan untuk ditutup termasuklah sekolah dan Institut Pendidikan Tinggi (IPT). Maka tidak mungkin untuk diadakan pelajaran membaca al-Quran secara langsung. Oleh itu, proses pembelajaran terpaksa dikendalikan secara online. Situasi ini turut mempengaruhi proses pembelajaran al-Quran secara atas talian.

Kajian Literatur

Dunia pendidikan telah berkembang seiring dengan pelbagai media teknologi saat ini termasuklah juga dalam pendidikan yang berkaitan al-Quran. Sebelum diumumkan Perintah Kawalan Pergerakan (PKP), sebahagian besar pengajian diadakan di dewan kuliah, surau, masjid, rumah dan lain-lain. Bagi menyekat rantaian penyebaran virus Covid-19 di Malaysia, kerajaan telah menginstruksikan PKP untuk menghentikan dan mengendalikan rantai penyebaran Covid-19 ini. Namun begitu, semua sekolah, masjid, surau dan Institusi Pengajian Tinggi (IPT) telah diarahkan untuk ditutup serta semua warga Malaysia telah diarahkan untuk bekerja dari rumah dan metode pembelajaran bersemuka ditukar dengan metode pembelajaran secara online atau virtual. Kesan PKP akibat pandemik Covid-19 telah mendatangkan kesan kepada seluruh genap masyarakat termasuklah para tenaga pengajar al-Quran yang mengikuti pengajian tersebut secara bersemuka di surau, masjid dan lain-lain. Situasi ini menggambarkan pengalaman yang pelbagai bagi guru al-Quran yang telah menggunakan teknologi sebagai kaedah belajar dan mengajar untuk mengadakan kursus berkaitan al-Quran semasa tempoh PKP (Nurul Khadijah et al., 2020).

Kajian Norazman, Anuar dan Zainora (2020) meneliti isu “Covid-19: Masalah Implementasi PdP Online dan Solusi untuk Mata Pelajaran Hifz al-Quran IV USIM”, mendapati bahawa

ramai mahasiswa terkesan dengan PdP secara online. Permasalahan dan keterbatasan yang dihadapi dalam pelaksanaannya ini khususnya mata pelajaran hafazan al-Quran di USIM. Terdapat kesan yang datang kepada mahasiswa antara lain gangguan internet, emosi dan keadaan yang merugikan serta keterbatasan masa. Semua pihak perlu melakukan usaha bersama untuk mengatasi isu-isu yang muncul bagi memastikan bahawa proses PdP online tidak menjadi penghalang pada musim PKP ini. Keperluan untuk melaksanakan pendekatan PdP baharu, kaedah penyampaian yang pelbagai diketengahkan dan kesinambungan pembelajaran dalam kumpulan maya perlu diperhatikan dalam dunia standard baharu ini.

Menurut Nurul Khadijah et.al (2020) dalam kajian bertajuk “Covid-19 Virtual Quran Learning Method” menerangkan bahawa kaedah pembelajaran al-Quran secara atas talian juga disesuaikan di sekolah-sekolah semasa berkuatkuasa tempoh PKP. Dalam keadaan ini, kaedah pembelajaran al-Quran secara atas talian ini digunakan oleh sebuah sekolah rendah swasta yang terletak di Wangsa Maju. Sekolah tersebut ialah Sekolah Islam Hatimurni. Para pendidik di sekolah tersebut telah menggunakan medium pembelajaran secara atas talian dalam aktiviti PdP bagi mengajar pelajar semasa tempoh PKP.

Muhamad Asyraf, Khairul Azhar dan Rushdi (2013) dalam kajian mereka dengan tajuk “Siber Dakwah: Etika dan Moral” menjelaskan bahawa masyarakat Islam harus mengakui bahawa teknologi itu adalah medium yang mudah dalam menyebarkan maklumat secara menyeluruh kepada semua secara global.

Menurut Anuar (2021) dalam kajiannya “Pembelajaran Tajwid Dalam Talian di Era Covid-19: Tinjauan Dari Perspektif As-Sunnah”, pencarian ilmu khususnya al-Quran tidak seharusnya terhenti. Apa-apa yang tidak boleh dilakukan sepenuhnya tidak harus dihentikan sepenuhnya. Oleh itu, penggunaan teknik semasa dalam pengajian al-Quran tidak dilarang dalam Islam selagi tidak melanggar batas-batas syariat Islam. Tidak ada dalil dalam al-Quran mahupun hadis yang melarang penggunaan teknologi dalam pengajian al-Quran. Walau bagaimanapun, beberapa dalil boleh dijadikan panduan dan pedoman untuk mengendalikan kursus tilawah al-Quran secara atas talian.

Sebuah kajian yang dijalankan oleh Nur Hazirah dan Masayu (2020) yang bertajuk “Pengajaran dan Pemudahcaraan Dalam Talian Semasa Perintah Kawalan Pergerakan” mendapati penggunaan aplikasi dalam talian semasa pelaksanaan PKP memberi manfaat yang besar. Ringkasnya walaupun terdapat beberapa batasan, penggunaan teknologi maklumat dalam pendidikan memudahkan pembelajaran yang lebih berkesan. Namun, batasan ini boleh diatasi sekiranya semua pihak bekerjasama untuk meningkatkan kualiti pendidikan di Malaysia. Menyediakan kualiti pendidikan yang terbaik setanding dengan pendidikan di negara maju memerlukan komitmen semua pihak. Media telah melalui peringkat tertentu dalam evolusinya dan setakat ini didapati lebih tersusun dengan kaedah menarik dengan menggunakan pelbagai sumber yang sesuai bagi mencapai objektif dengan lebih berkesan. Umum mengetahui bahawa media termasuk media Islam sentiasa memainkan tugas yang penting sebagai salah satu alat untuk menyebarkan sesuatu maklumat. Kejayaan media penyebaran maklumat berasaskan lunas Islam ini bergantung kepada tahap dan kemampuan pengamalannya dalam menguasai teknologi penyebaran dan pengembangan maklumat pada masa itu.

Oleh itu, setiap kaedah yang digunakan mempunyai kelebihan tersendiri untuk menyokong keberkesanan bagi pelaksanaan metode PdP pada abad ke-21 yang memfokuskan kepada konsep 4C. Konsep tersebut ialah *communication*, *collaboration*, *critical thinking* dan

creativity yang mana pelajar mampu memperluaskan kemahiran serta kerjaya bagi berimbang di semua peringkat (Muhammad Sabri, Nurulhuda dan Ilyani Syiham, 2020).

Berdasarkan kepada kajian-kajian lepas, maka didapati bahawa kajian berkaitan keberkesanan Pengajian al-Quran yang diikuti oleh para pelajar yang mengambil subjek Pengajian al-Quran secara atas talian di OUM Kelantan masih belum dijalankan. Oleh itu, kajian ini menjadi kajian rintis bagi mengetahui tahap keberkesanan kaedah PdP yang dijalankan secara atas talian memandangkan kaedah PdP yang dijalankan pada sebelum ini dilakukan secara bersemuka.

Metodologi Kajian

Kajian ini dilakukan bagi mengkaji keberkesanan Pengajian al-Quran secara atas talian dengan penggunaan kaedah kuantitatif. Kajian ini melibatkan soal selidik. Bagi kajian ini, penyelidik memilih secara rawak 50 orang pelajar OUM Kelantan dalam bidang Pengajian Islam yang diwajibkan mengikuti subjek Pengajian al-Quran sebagai sampel kajian yang berdasarkan saiz sampel yang ditentukan oleh Krejcie & Morgan (1970) yang disenaraikan bersama populasi kajian. Sampel bagi kajian ini juga menyamai cadangan Water & Meredith (1989) serta Mohd Majid (1994). Kajian korelasi sebegini hendaklah melibatkan sekurang-kurangnya 30 responden. Teknik persampelan secara rawak telah diaplikasikan untuk memungkinkan pengkaji memperoleh data yang menyeluruh (Ku Aziliah 2004). Hal ini juga dapat membantu penyelidik memahami keberkesanan Pengajian al-Quran secara atas talian. Semua maklumat yang didapati daripada soal selidik tersebut telah dianalisis dengan menggunakan Statistical Package for Social Science (SPSS) versi 21.0 bagi memperoleh skor min keseluruhan, ujian-t dan kolerasi.

Struktur soal selidik tersebut dipecahkan kepada dua bahagian iaitu bahagian A serta bahagian B. Bahagian A mengandungi 4 soalan yang membincangkan maklumat asas responden seperti umur, jantina, status perkahwinan dan pekerjaan. Manakala bahagian B mengandungi 6 soalan tentang keberkesanan Pengajian al-Quran secara atas talian yang menggunakan skala Likert iaitu skala 1 (sangat tidak setuju), 2 (tidak setuju), 3 (tidak pasti), 4 (setuju) dan 5 (sangat setuju).

Dapatan Kajian

Bahagian A mengandungi 4 soalan yang membincangkan maklumat asas responden seperti umur, jantina, status perkahwinan dan pekerjaan.

Jadual 1: Taburan Responden Mengikut Umur

Latar Belakang	Kategori	Kekerapan (orang)	Peratus (%)
Umur	18 – 25	27	54.0
	26 – 30	12	24.0
	31 – 40	8	16.0
	41 – 50	3	6.0
	Lain-lain	0	0.0
Jumlah		50	100

Berdasarkan Jadual 1, 54% mewakili responden berumur 18-25, manakala 24% mewakili responden berumur 26-30 dan 16% mewakili responden berumur 31-40, dengan baki 6% mewakili responden berumur 41-50.

Jadual 2: Taburan Responden Mengikut Jantina

Latar Belakang	Kategori	Kekerapan (orang)	Peratus (%)
Jantina	Lelaki	16	32.0
	Perempuan	34	68.0
Jumlah		50	100

Mengenai jantina responden, sebanyak 32% mewakili responden lelaki manakala 68% mewakili responden perempuan.

Jadual 3: Taburan Responden Mengikut Status Perkahwinan

Latar Belakang	Kategori	Kekerapan (orang)	Peratus (%)
Status Perkahwinan	Bujang	34	68.0
	Berkahwin	16	32.0
	Janda	0	0.0
	Duda	0	0.0
Jumlah		50	100

Dari sudut status perkahwinan responden, kebanyakan responden adalah bujang iaitu 68%, selebihnya 32% sudah berkahwin.

Jadual 4: Taburan Responden Mengikut Pekerjaan

Latar Belakang	Kategori	Kekerapan (orang)	Peratus (%)
Pekerjaan	Sektor Awam	21	42.0
	Sektor Swasta	9	18.0
	Bekerja Sendiri	3	6.0
	Tidak Bekerja	17	34.0
Jumlah		50	100

Manakala dari segi pekerjaan responden, 42% responden mewakili responden yang bekerja di sektor awam dan 18% mewakili responden yang bekerja di sektor swasta, manakala hanya 6% mewakili responden yang bekerja sendiri dan selebihnya 34% mewakili responden yang tidak bekerja.

Analisis Dapatan Keberkesanan Pengajian Al-Quran Secara Atas Talian

Analisis data ini ialah Bahagian B. Dalam kajian ini, pengkaji telah menjalankan analisis soal selidik keberkesanan Pengajian al-Quran secara atas talian. Analisis ini dihuraikan menggunakan skala Likert yang memberikan kekerapan, peratusan, dan min yang mana responden bagi soal selidik dinilai sebagai pelajar dari Universiti Terbuka Malaysia (OUM) di Pusat Pembelajaran Kota Bharu, Kelantan.

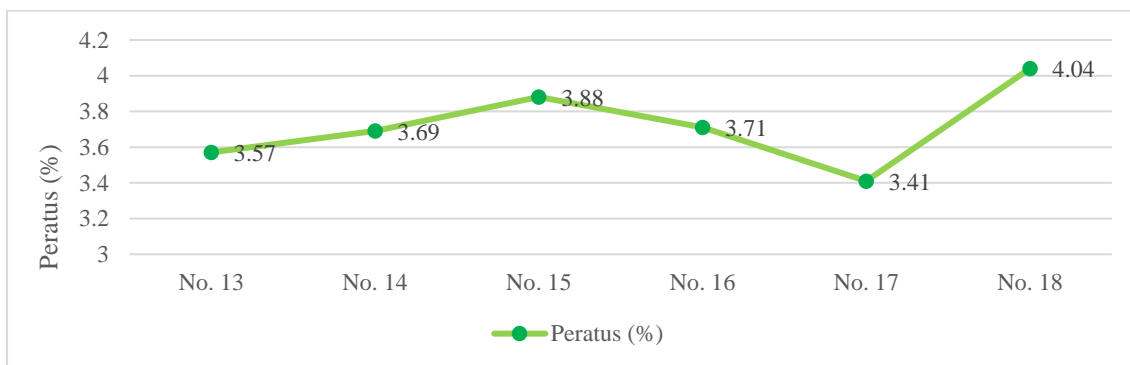

Jadual 5: Interpretasi Min Keberkesanan Pengajian Al-Quran Secara Atas Talian

Min	Tahap Penilaian (Interprestasi)
1.00 – 2.33	Rendah
2.32 – 3.66	Sederhana
3.67 – 5.00	Tinggi

Bahagian B: Keberkesanan Pengajian al-Quran Secara Atas Talian

Manakala bahagian B mengandungi 6 soalan tentang keberkesanan Pengajian al-Quran secara atas talian yang menggunakan skala Likert iaitu skala 1 (sangat tidak setuju), 2 (tidak setuju), 3 (tidak pasti), 4 (setuju) dan 5 (sangat setuju). Soalan-soalan yang diberikan dalam bentuk pernyataan dan dijawab mengikut skala Likert yang disediakan. Bahagian ini diberikan kepada responden untuk menguji keberkesanan Pengajian al-Quran secara atas talian. Bagi memperoleh hasil kajian secara terperinci, pengkaji menganalisis keputusan setiap pernyataan dan membentangkannya melalui graf dan jadual yang disediakan.

Rajah 1: Keberkesanan Pengajian Al-Quran Secara Atas Talian**Jadual 6: Analisis Keberkesanan Pengajian Al-Quran Secara Atas Talian**

Bil.	Kenyataan		Skala					Jum	Min
			1	2	3	4	5		
1	Saya berasa pengajian al-Quran secara atas talian berkesan.	f	1	3	14	31	1	50	3.57
		%	2.0	6.0	28.0	62.0	2.0	100	
2	Saya selalu ulangkaji dan amalkan apa yang diajar oleh tenaga pengajar.	f	1	2	11	33	3	50	3.69
		%	2.0	4.0	22.0	66.0	6.0	100	
3	Saya mengikut jadual pengajian seperti yang ditetapkan.	f	1	2	7	31	9	50	3.88
		%	2.0	4.0	14.0	62.0	18.0	100	

4	Tahap penguasaan pembacaan al-Quran saya semakin meningkat apabila menyertai kelas pengajian secara atas talian.	f	1	4	8	32	5	50	3.71
		%	2.0	8.0	16.0	64.0	10.0	100	
5	Saya mengajak ahli keluarga dan rakan-rakan menyertai kelas pengajian al-Quran secara atas talian.	f	2	8	10	27	3	50	3.41
		%	4.0	16.0	20.0	54.0	6.0	100	
6	Saya mengikuti arahan yang diminta tenaga pengajar semasa kelas pengajian al-Quran secara atas talian.	f	0	2	4	34	10	50	4.04
		%	0.0	4.0	8.0	68.0	20.0	100	
Jumlah Min Keseluruhan									3.72

Sumber: Soal Selidik

Jadual 6 menunjukkan analisis data keseluruhan bahagian B berkaitan sejauh manakah keberkesanan Pengajian al-Quran secara atas talian yang dilakukan ke atas 50 responden yang terdiri daripada mahasiswa Open University Malaysia (OUM) di Pusat Pembelajaran Kota Bharu, Kelantan.

Berdasarkan skor min pada soalan pertama adalah sebanyak 3.57 mewakili 2% sangat tidak setuju, 6% setuju, 28% tidak pasti, 62% setuju dan 2% sangat setuju dengan menyatakan bahawa “saya berasa Pengajian al-Quran secara atas talian berkesan. Skor min pada soalan kedua pula sebanyak 3.69 mewakili 2% sangat tidak setuju, 4% tidak setuju, 22% tidak pasti, 66% setuju dan 6% sangat setuju dengan menyatakan bahawa “saya selalu ulangkaji dan amalkan apa yang diajar oleh tenaga pengajar”. Manakala, skor min pada soalan ketiga ialah sebanyak 3.88 mewakili 2% sangat tidak setuju, 4% tidak setuju, 14% tidak pasti, 62% setuju dan 18% sangat setuju dengan menyatakan bahawa “saya mengikuti jadual pengajian seperti yang ditetapkan”.

Bagi penuntut di IPT, inilah ketikanya bagi mencungkil kemahiran dalam pembelajaran dan sebagai persediaan sebelum menempuh alam pekerjaan. Para penuntut hendaklah menyediakan rancangan belajar, mencari maklumat pengajian selain daripada yang telah diberikan oleh tenaga pengajar, menjadualkan masa perbincangan kerja secara berkumpulan, menetapkan tarikh akhir tugas kerja secara berkumpulan agar dapat disiapkan sebelum tarikh akhir kerja dan lain-lain.

Skor min pada soalan keempat ialah sebanyak 4.92 mewakili 2% sangat tidak setuju, 8% tidak setuju, 16% tidak pasti, 64% setuju dan 10% sangat setuju dengan menyatakan bahawa “tahap penguasaan pembacaan al-Quran saya semakin meningkat apabila menyertai kelas pengajian secara atas talian”. Skor min soalan kelima sebanyak 3.41 mewakili 4% sangat tidak setuju, 16% tidak setuju, 20% tidak pasti, 54% setuju dan 6% sangat setuju dengan menyatakan bahawa “saya mengajak ahli keluarga dan rakan-rakan menyertai kelas Pengajian al-Quran secara atas talian”.

Namun begitu bagi soalan keenam, terdapat 68% responden mengikut arahan yang diberikan setiap tenaga pengajar sebelum, semasa dan selepas selama pengajian secara atas talian berlangsung. Hal ini diketahui apabila skor min sebanyak 4.04 mewakili 4% tidak setuju, 8% tidak pasti, 68% setuju dan 20% sangat setuju dengan menyatakan bahawa “saya mengikut arahan yang diminta tenaga pengajar semasa kelas Pengajian al-Quran secara atas talian”.

Oleh itu merujuk kepada hasil kajian ini, didapati purata keseluruhan bagi 6 soalan ini telah mencapai tahap tinggi iaitu 4.04. Majoriti analisis ini menunjukkan bahawa kesemua 50 responden setuju dengan kenyataan keberkesanan tersebut. Hal ini menunjukkan bahawa keberkesanan Pengajian al-Quran secara atas talian terletak pada peringkat yang tinggi dan telah menunjukkan kesan yang positif walaupun kaedah PdP yang dijalankan sebelum ini secara bersemuka.

Kesimpulan

Hasil kajian mendapati bahawa kesemua responden telah menyatakan maklum balas yang baik terhadap perkara tersebut. Analisis hasil kajian yang mengandungi 6 soalan ini telah dijawab dengan tepat dan betul mengikut skala Likert yang ditetapkan bagi setiap soalan yang dikemukakan yang merangkumi purata kekerapan, peratusan dan min. Keberkesanan Pengajian al-Quran secara atas talian menunjukkan purata min berada pada tahap tinggi iaitu 3.72.

Mengikut analisis keberkesanan Pengajian al-Quran secara atas talian, terdapat satu soalan iaitu soalan terakhir yang menunjukkan nilai skor min yang tinggi iaitu 4.04 atau nilainya 68% yang mewakili 34 orang responden, manakala satu soalan yang mempunyai skor min yang rendah iaitu 3.41. Dapatan ini disebabkan oleh reaksi responden terhadap keberkesanan Pengajian al-Quran secara atas talian adalah tidak seimbang kerana mereka mempunyai cara dan persepsi tersendiri untuk menentukan kaedah pengajian mereka, sama ada secara realiti mahupun di alam siber. Mereka juga berpendapat bahawa belajar secara atas talian kurang memberikan maklumat yang berkesan.

Secara ringkasnya, keputusan ini menunjukkan keberkesanan Pengajian al-Quran secara atas talian adalah tinggi. Dalam kajian ini, persepsi dalam kalangan pelajar OUM di Pusat Pembelajaran Kota Bharu, Kelantan adalah memuaskan. Malahan, responden sangat menyokong pelaksanaan Pengajian al-Quran secara atas talian. Perkara ini amat penting dan mesti dilaksanakan dengan lebih lanjut. Oleh itu, kajian ini merupakan inisiatif untuk melaksanakan kajian teras secara atas talian yang lebih berkesan.

Rujukan

Al-Quran

Abdul Raof, D. (1998). Teknik Pengajaran dan Pembelajaran Agama Islam di Sekolah Menengah Dalam Pendidikan di Malaysia. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.

- Ahmad, M. S. (1997). Pendidikan Islam: Falsafah, Pedagogi dan Metodologi. Shah Alam: Fajar Bakti Sdn. Bhd.
- Aksin, W. (2017). Arah Baru Studi Ulum Al-Qur'an, Jakarta: Bukalapak.
- Anuar, H. (2021). Pembelajaran Ilmu Tajwid Secara Dalam Talian Di Era Covid-19: Satu Tinjauan Menurut Perspektif As-Sunnah. Pulau Pinang: Universiti Sains Malaysia.
- Ashraf, I., Khazri, O. & Nurul Huda, H. (2020). Cabaran Pengajaran Dan Pembelajaran Tasmik Hafazan Al-Quran Secara Atas Talian Sewaktu Pandemik Covid-19. Bicara Dakwah Kali Ke 21: Dakwah Dalam Talian Semasa Pandemik.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30, 607-610.
- Ku Aziliah, K. M. (2004). Pendidikan Strategi Keusahawanan: Pelajaran Dari Ejen Insurans Hayat Yang Berjaya Dalam Industri Insurans Malaysia. Tesis Doktor Falsafah. Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Mohd Aderi, C. N., (2009) Amalan Pengajaran Tilawah al-Quran: Satu Tinjauan Terhadap Persepsi Guru di Sekolah Menengah Harian Malaysia. JIAE: Journal of Islamic and Arabic Education, 1 (1). pp. 57-72. ISSN 1985-6236.
- Mohd Majid, K. (2005). Kaedah Penyelidikan Pendidikan, Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Muhamad Asyraf, A. T., Khairul Azhar, M. & Rushdi, R. (2013). Dakwah Siber: Etika dan Akhlak. Prosiding Seminar Antarabangsa Dakwah dan Pembangunan Insan: Isu-isu Dakwah Semasa. 455-485.
- Muhammad Sabri, S., Nurulhuda, O. & Ilyani Syiham, M. (2020). Aplikasi 'Konsep 4C' Pembelajaran Abad Ke-21 Dalam Kalangan Guru Pelajar Sarjana Mod Pengajian Pendidikan Bahasa Arab Cuti Sekolah UIAM, Vol. 2 No. 1 (2020): E-Jurnal Bahasa Dan Linguistik.
- Norazman, A., Anuar, H. & Zainora, D. (2020). Covid-19: Isu Dan Solusi Pelaksanaan Pdp Dalam Talian Bagi Kursus Hifz Al-Quran IV Di USIM. Nilai: Universiti Sains Islam Malaysia.
- Nurul Khadijah, M., Mohamad Redha, M., Mohamad Saifullah, M. & Shahirah, S. (2020). Kaedah Pengajian Al-Quran Secara Maya Sepanjang Tempoh Perintah Kawalan Pergerakan Covid-19. Nilai: Universiti Sains Islam Malaysia.
- Nur Hazirah, H. & Masayu, D. (2020). Pengajaran Dan Pemudahcaraan Dalam Talian Semasa Perintah Kawalan Pergerakan. Jurnal Pendidikan Awal Kanak-Kanak Kebangsaan (Special Issue), Vol. 9, 2020 (18-28)
- Purwanto, N. (1990). Belajar Berhubungan Dengan Perubahan Tingkah Laku. Jakarta: PT Rineka Cipta.
- Walter, R. B. & Meredith, D. G. (1989). Education Research: An Introduction. 5th ed. New York. Longman Inc.